Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Zitting 1980–1981

16 526 Nadere wijziging van de Algemene Kinderbijslagwet (verhoging kinderbijslagbedragen voor eerste en tweede kinderen per 1 januari 1981)

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 29 januari 1981

De vaste Commissie voor Sociale Zaken[1] heeft de eer de navolgende in haar midden gemaakte opmerkingen en gestelde vragen ter beantwoording aan de Regering voor te leggen. Zij acht de plenaire behandeling van dit wetsontwerp voldoende voorbereid als de Regering daarop zal hebben geantwoord.

De leden van de C.D.A.-fractie zeiden zich gaarne met de strekking en de inhoud van dit wetsontwerp te verenigen. Deze bescheiden structurele verhoging van de kinderbijslagen voor eerste en tweede kinderen behoort tot die middelen welke ertoe kunnen bijdragen dat het voor grote groepen te verwachten onontkoombaar verlies in koopkracht voor 1981 althans voor de gezinnen met kinderen behorend tot de laagste en lagere inkomensgroepen zoveel mogelijk zal worden beperkt. Dat daarbij in het raam van het huidige kinderbijslagstelsel, anders dan wellicht verwacht zou mogen worden, het accent duidelijk ligt op een verhoging van de kinderbijslag voor het eerste kind, werd door hen geaccepteerd. Zij wezen er in dit verband op dat daarmee deze verhoging in het bijzonder ten goede komt aan veel jonge gezinnen, z.g. starters, alsmede jonge onvolledige gezinnen met één kind, groepen waarvan naar zij meenden relatief velen tot de laagste en lagere inkomensgroepen behoren. Overigens zagen deze leden in deze maatregel – hoe bescheiden die noodzakelijkerwijze ook moet zijn – een erkenning van de gedachte dat, indien maatregelen die de koopdracht wezenlijk aantasten onontkoombaar zijn, in de verdeling van de lasten die zulks meebrengt ook rekening moet worden gehouden met de gezinnen en andere samenlevingsverbanden die kinderen te verzorgen hebben.

De verwijzing in de memorie van toelichting naar het feit dat het huidige kinderbijslagstelsel is gebaseerd op de z.g. gezinswelvaartstheorie was voor deze leden nog wel aanleiding tot de vraag of de Staatssecretaris nog steeds verwacht dat de Sociaal-Economische Raad zo tijdig met een afgerond advies over een fundamentele wijziging van dat stelsel zal komen, dat eventuele daaruit volgende, stellig ingrijpende wetswijzigingen nog op een zodanig tijdstip in 1981 kunnen worden ingediend dat zij na parlementaire behandeling per 1 januari 1982 van kracht kunnen worden, indien deze voorstellen aanvaard zouden worden. Zij meenden, gelet op de te verwachten beperkingen van de parlementaire werkzaamheden die wellicht over enige tijd zullen optreden en mogelijk geruime tijd kunnen voortduren, te moeten betwijfe-

[1] Samenstelling: Bakker (CPN), Nypels (D'66), Hermsen (CDA), voorzitter, Van Dis (SGP), Van Dam (CDA), Keja (VVD), Van Zeil (CDA), Poppe (PvdA), ondervoorzitter, Hartmeijer (PvdA), Van der Doef (PvdA), Weijers (CDA), Meijer (PvdA), Knol (PvdA), Beckers-de Bruijn (PPR), Nijpels (VVD), De Hamer (PvdA), Moor (PvdA), De Voogd (VVD), De Korte (VVD), Bakker (CDA), Gerritse (CDA), Buikema (CDA) en Toussaint (PvdA).

len of laatstgenoemde datum haalbaar zal blijken te zijn. Te meer omdat zulk een wijziging van fundamentele aard naar hun mening een gedegen, niet door een tijdklem bekorte voorbereiding lijkt te zullen vereisen.

De hier aan het woord zijnde leden stelden deze vraag ook in verband met de eerder gedane toezegging van de zijde van de Staatssecretaris dat hij zo mogelijk reeds vóór 1 januari 1981, doch in elk geval bij deze gelegenheid ook een zodanige wijziging zou voorstellen in de Algemene Kinderbijslagwet dat het recht op kinderbijslag niet alleen aan de het kind onderhoudende ouder, doch óók – en met prioriteit vóór – aan de verzorgende ouder wordt toegekend. Is intussen de destijds op gang gebrachte studie naar de modaliteiten van zulk een voorstel reeds afgerond kunnen worden? Verdient het geen aanbeveling, nu op zulk een wijziging reeds geruime tijd zowel door belanghebbenden als door uitvoeringsorganen en vanuit de Kamer van meerdere zijden is aangedrongen, deze maatregel bij afzonderlijke wetswijziging tot stand te brengen indien de tijd om een meer fundamentele wijziging van het geldende stelsel tot stand te brengen tot 1 januari 1982 te kort blijkt te zijn?

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op dat zij met betrekking tot de kinderbijslagregelingen in deze kabinetsperiode steeds op matiging hadden aangedrongen. Niet voor niets heeft het kabinet op deze regelingen in het kader van Bestek '81 f 1 mld. bezuinigd. De goede bedoeling achter de voorgenomen verhoging van de kinderbijslag voor het eerste en tweede kind met respectievelijk f 60 en f 12 verdient weliswaar waardering, maar om doeltreffend te zijn moet deze maatregel veel selectiever zijn. In de huidige vorm zit volgens deze leden een grote «overpay», omdat ook vele gezinnen hiervan profiteren waarvoor het helemaal niet nodig is.

Deze leden verwezen voorts naar de aangenomen motie-De Korte (stuk nr. 15 van hoofdstuk XV, begroting Sociale Zaken 1981) waarin gevraagd wordt de kwetsbaarste minima te onderscheiden. Hoeveel zou een maatregel kosten die – in plaats van de voorgenomen kinderbijslagverhoging – vanaf het tweede kwartaal een zodanige uitkering zou inhouden voor de ca. 125 000 gezinnen met één of meer kinderen op het minimumniveau dat hun koopkracht in 1981 gehandhaafd blijft? Hoeveel zou de Regering dan minder hebben te besteden vergeleken bij de extra Rijksbijdrage van f 150 mln., die nu in het Algemeen Kinderbijslagfonds moet worden gestort? Wat zou dit betekenen voor de koopkrachtontwikkeling in 1981 op minimum, modaal, 1½x modaal, 2x modaal en 4x modaal niveau voor een gezin met 2 kinderen in vergelijking tot een gezin zonder kinderen? Daarbij kan ervan worden uitgegaan dat de reeds in gang gezette uitbetaling van de verhoogde kinderbijslag voor het eerste kwartaal gehandhaafd blijft.

Ten slotte vroegen deze leden of het in het voorliggende voorstel gaat om een structurele verhoging van de kinderbijslag voor eerste en tweede kind of om een verhoging voor alleen 1981.

De leden van de D'66-fractie merkten naar aanleiding van dit wetsontwerp het volgende op. Het instrument kinderbijslag wordt door de Regering, te zamen met andere maatregelen, gebruikt om iets goed te maken van het koopkrachtverlies als gevolg van de partiële loonmaatregel en de overige maatregelen in het kader van het inkomensbeleid. In het advies van de Sociaal-Economische Raad dd. 21 november 1980 over de beperking van de groei van de uitgaven voor sociale zekerheid wordt kritiek uitgeoefend op het gebruik van de sociale verzekeringen voor inkomenspolitieke doeleinden. Deze leden wilden zich bij die kritiek aansluiten. Zij overwogen daarbij dat het ongewenst lijkt als bij toekomstige, meer fundamentele wijzigingen in het stelsel van sociale verzekeringen de onderscheiden sociale verzekeringswetten als het ware «vervuild» zouden zijn door vele ad hoc-maatregelen. Bovendien is de Algemene Kinderbijslagwet bedoeld als instrument voor een horizontale inkomensherindeling op grond van demografische kenmerken en niet als instrument van inkomensbeleid.

Het voorgestelde wetsontwerp, vervolgden deze leden, heeft tot gevolg dat niet alleen het koopkrachtverlies van de minimuminkomens wordt beperkt, maar ook dat van hogere inkomens. Weliswaar weegt de verhoging van de uitkering, die immers in guldens is, relatief zwaarder voor de lagere inkomens dan voor de hogere, maar deze leden gaven de voorkeur aan maatregelen, waardoor de nadruk van de zorg voor koopkrachthandhaving meer bij de lagere inkomens ligt dan nu het geval is.

Een tweede punt van kritiek van deze leden is dat, hoewel de partiële loonmaatregel geen onderscheid maakt naar burgerlijke staat of andere demografische kenmerken, de hier gekozen maatregel dat wel doet. De verhoging van de kinderbijslag komt niet ten goede aan bij voorbeeld alleenstaanden zonder kinderen, terwijl zij evenzeer de gevolgen ondervinden van de loonmatiging.

Ten slotte zeiden de hier aan het woord zijnde leden dat het gewenst lijkt dat de Kamer een beslissing neemt over de vraag of het gewenst is om in de sociale verzekeringswetgeving en in het inkomensbeleid onderscheid te maken naar gezinsomstandigheden en dergelijke, zulks mede in verband met toekomstige wijzigingen in het stelsel van sociale verzekeringen.

De voorzitter van de commissie,
Hermsen

De griffier van de commissie,
Elkerbout